

Добар поглед на људе – још боље место сусрета

У многим градовима паркирани аутомобили и аутобуси, лоше лоцирани објекти, мобилијар и пејзажно уређење често ограничавају поглед и визуру

Град који је добар за сусрете је, суштински, град који пружа добре могућности за три основне људске активности: гледање, слушање и причање. Сусрети се у градском простору одигравају на много нивоа. Пасивни контакти, који се свде на посматрање и ослушкивање живота у граду, представљају непретенциозан и необавезујући вид контаката. Видети и бити виђен најједноставнији су и најраспрострањенији видови сусрета између људи. У поређењу са бројним контактима који се остварују гледањем и слушањем, активнији и директнији сусрети чине мању, али разноврснију групу. Постоје планирани и спонтани сусрети, неочекивани сусрети, поздравни, вербалне размене и разговори са познаницима које смо срели у шетњи... Посматрање градског живота представља једну од најзначајнијих и најпопуларнијих градских атракција. Посматрање људи је универзална активност, коју обављамо док ходамо, стојимо или седимо. Клупе и места за седење се много више користе ако нуде добар поглед на људе. Урбанисти такође треба да узму у обзир и поглед на друге атракције као што су вода, дрвеће, цвеће, фонтане и архитектура. Ако се истовремено комбинује више елемената, поглед је још бољи. Озбиљна анализа пејзажа и могућности за посматрање мора бити део настојања да се добије квалитетнији градски простор.

У пешачким градовима као што је Венеција ниво буке је обично нижи од 60 децибела. Ту смо у могућности да разговарамо чак и на великој удаљености

Шетња загушеним улицама Лондона, Токија или Бангкока након шетње по пешачким стазама Венеције илустрјује драматичан раст нивоа буке на градским улицама. Ове пешачке туре нам и сликовито дочаравају квалитете који су се у изгубили у том процесу.

Од тренутка када изађете испред железничке станице у Венецији приметите каква тишина влада у граду. Одједном ћете моћи да чујете гласове, кораке, птице и музику. У Венецији свуда можете тихо и мирно да причате са другима. У исто време можете да чујете и кораке, смех, сегменте разговора и песму који допиру са отворених прозора, као и многе друге звуке градског

Један од главних аргумената за смањење интензитета аутомобилског саобраћаја у градским улицама или бар за смањење брзине саобраћаја јесте чињеница да би се тако смањило ниво буке, а комуникација међу људима би поново постала могућа...

Од тихог разговора до демонстрација

Ако саговорници желе да воде нормалан разговор на уобичајеној раздаљини, позадински ниво буке не би требало да прелази 60 децибела (дБ). Свако повећање за осам дБ ствара утисак да се ниво буке удвостручи. Другим речима, људско ухо звук од 68 дБ чује као звук двоструко ја-

беру да ли ће седети појединачно или заједно, што им пружа прилику да разговарају.

Могуће је наћи одличне просторе за разговор у градском простору у ком су покретљиве столице већ годинама једна од највећих атракција. Од париских паркова овај концепт се проширио на многе урбане просторе, и старе и нове.

Не изненађује што су равне плоче без наслона и све друге сличне отежавајуће околности на дну листе онога што нуди могућности за разговор...

Град такође представља место сусрета када говоримо о музици, перформансима и дељењу својих талената са другима...

Јан Гел

Пола века уређује јавни простор

„Политика“ сваког другог понедељка објављује делове књиге „Градови за људе“, данског архитекте Јана Гела који дуже од пола века прати и анализира развој градова. Гел је побољшао јавне просторе Копенхагена, Стокхолма, Ротердама, Лондона, Амана, Мелбурна, Сиднеја, Сан Франсиска, Сијетла, Њујорка, Муската... Књигу „Градови за људе“ на српском језику објавио је ПАЛГО центар.

Градски простор служи као место сусрета већ хиљадама година и та његова функција је и даље једна од најважнијих и најцењенијих

Фотографије Јан Гел/ Gehl Architects

С обзиром на то да је веома значајно имати слободан и несметан поглед на оно што град има да понуди, линијама погледа се треба бавити једнако пажљиво као и самим пејзажима. У многим градовима паркирани аутомобили и аутобуси, лоше лоцирани објекти, мобилијар и пејзажно уређење често ограничавају поглед и визуру...

Пажљиво планирање треба да буде на првом месту да би се обезбедила равнотежа између могућности за доживљаје и контакт и заштите приватне сфере. Радње и канцеларије често могу несметано да раде, иако су визуелно врло приступачне. Прозрачност излога продавница компаније „Apple“ у великим градовима представља пример како живот у продавници постаје део визуелног идентитета града. Насупрот томе, многе друге радње су изоловане од градског живота, нарочито супермаркети, који су херметички затворени својим зидовима од цигле, томираним стаклом или рекламним плакатима, чиме доприносе да доживљај градског живота буде још сиромашнији...

Лековита тишина Венеције

Решење проблема овог затварања је спровођење градске политике која треба да омогући активне, визуелно примамљиве партере. Мелбурн представља добар пример за то јер град поштује правило да 60 одсто фасада нових зграда које се налазе дуж главних улица буде отворено и примамљиво. Многи градови су успешно спровели сличне политике активних партера...

Могућност да слушамо и причамо је битан квалитет урбаног јавног простора; међутим, овај квалитет је отишао у други план како је ниво буке од аутомобилског саобраћаја у градовима порастао. Некада се могућност да се људи срећу и разговарају у градском простору узимала здраво за готово, док је сад то све теже и теже постићи.

живота. Могућност да се води разговор, као и звук људске активности представљају значајне квалитете једног града.

Шетња по градским улицама које су пуне саобраћаја потпуно је друга прича. Бука коју производе аутомобили, мотоцикли и, пре свега, аутобуси и камиони одзвања међу фасадама, стварајући константно висок ниво буке, који разговор с другима чини готово немогућим. Речи се размењују са доста тешкоћа, људи морају једни другима да вичу на уво, раздаљина између њих мора бити сведена на минимум, а често је потребно и читати са усана да би се речи разумеле. Не само да је било која врста озбиљније комуникације међу људима немогућа, већ тај екстремни ниво буке представља и стални извор стреса... У овим градовима у којима доминира бука и даље постоје места, као што су паркови, пешачке улице и тргови, где је и даље могуће да вас неко чује. Чим закорачимо у неки такав простор, поново можемо да чујемо звук који производе људи и њихове активности...

чи од 60 дБ, а 76 дБ као ниво буке четири пута већи од 60 дБ. Градски мобилијар може знатно допринети сусретима у градском простору. Дуге глатке клупе на којима људи седе једни поред других идеалне су ако желимо да одржимо пристојну дистанцу са другим људима.

Иако су клупе добре ако желимо да сачувамо свој приватни простор и одржимо дистанцу, оне нису баш најбоље за комуникацију. Можете да окренете главу и започнете разговор, али ако на клупи седи група људи, породица са децом или неколико пријатеља који желе да হাসкају, ред градских клупа није нарочито подстицајан. Много је боље решење ако се клупе групишу у „просторе за разговор“.

Архитекта Ралф Ерскин (1914–2005) систематски је интегрисао просторе за причу у све своје пројекте тако што је под одређеним углом постављао две клупе испред једног сточића тако да људи могу и да причају и да користе сточић. Клупе су постављене под благо тупим углом тако да се људима даје могућност да иза-

Кад већ о овоме говоримо, желим нешто да вам признам и да са вама поделим нека лична искуства. Наиме, већ 30 година свирам тромбон у једном цез оркестру са којим сам наступао и на уличним прославама, карневалима, на свечаним отварањима станица метроа и на концертима госпел музике. Фасцинантно је свирати на различитим градским локацијама, али и открити то колико музика зависи од простора и места. Велики простори, као што су травнате површине у парковима, апсорбују највећи део звука, док ветар у свим правцима разноси оно што преостане, а резултат је разочаравајући. Насупрот томе, на трговима или у уским улицама у старим градовима музика може да се прикаже у пуној снази, нарочито ако су димензије простора у складу са људским чулима...

Град као место сусрета пружа могућности и за демократску размену, кад грађани могу слободно да изразе своје задовољство, незадовољство, ентузијазам или бес на уличним забавама, демонстрацијама, парадама или окупљањима. Поред многобројних колективних састанака међу сутрањанима, и ове колективне манифестације представљају важан предуслов за демократију.

Тихи протестни маршеви грађана у Лајпцигу у Немачкој 1989. године представљали су почетак краја Хладног рата. Студентске шетње улицама Београда у току 1996. и 1997. године биле су важан предуслов за успостављање демократије у Србији. Тихи протести мајки против војне диктатуре у Аргентини, који су се одржавали сваког уторка на Тргу де Мајо у Буенос Ајресу, од 1997. до 2007. такође су пример како храбра и смислена окупљања у јавном простору могу људима да донесу бољу будућност.

Светска историја препуна је сличних примера који истичу важност градског простора као места сусрета и то на више нивоа, од тихих разговора до моћних демонстрација.

Приредила Далиборка Мучибабић

✗ Скакање од једног до другог пешачког острва Сиднеј, Аустралија

✓ ...или пешачки прелаз без прекида Копенхаген, Данска